

Yazar(lar) / Author(s)

Dr. Öğr. Üyesi Merve Öz
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Zile
Dinçerler Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik
Yüksekokulu, Rekreatyon Yönetimi Bölümü,
Tokat/Türkiye
E-posta: mervetunceloz@gmail.com
(Sorumlu Yazar/Corresponding author)

Makale Bilgileri/Article Information

Tür-Type: Araştırma makalesi-Research article
Geliş tarihi-Date of submission: 16.07.2025
Kabul tarihi-Date of acceptance: 30.08.2025
Yayın tarihi-Date of publication: 30.09.2025

Hakemlik-Review

Çift Taraflı Kör Dış Hakemlik
Double-Blind External Peer Review

Etik beyan/Ethics statement

Yazar(lar), çalışmanın hazırlanma sürecinde etik ilkelere uydıklarını beyan etmiştir.
The author(s) declared that they complied with ethical principles during the preparation of the study.

Benzerlik taraması- Plagiarism checks

Çıkar çatışması-Conflict of interest

Çıkar çatışması beyan edilmemiştir
No conflict of interest declared

Finansman-Grant Support

Fon, hibe veya destek alınmamıştır
No funding or support was received

Lisans- License

Aile Temelli Turizmde Kimlik ve Kültürel Bellek İnşası: Kavramsal Bir Yaklaşım

Öz

2025 yılının “Aile Yılı” ilan edilmesi, aile kurumunun toplumsal yapı içerisindeki çok katmanlı rolünü yeniden değerlendirmek için önemli bir fırsat sunmuştur. Bu çalışma, aile temelli turizmi (ATT) yalnızca bir boş zaman etkinliği olarak değil; kültürel hafızanın inşasını, kimlik aktarımını ve kuşaklar arası etkileşimi kolaylaştıran sosyokültürel bir uygulama olarak ele almaktadır. Sosyal sürdürülebilirlik perspektifinden bakıldığında, aile üyeleri tarafından gerçekleştirilen turistik deneyimlerin bireysel tatminin ötesine geçtiği, toplumsal aidiyeti pekiştirmeye, tarihsel bilinci sürdürmeye ve kuşaklar arası duygusal bağları güçlendirmeye hizmet ettiği savunulmaktadır. Çalışmanın temel amacı, turizmi sadece eğlence ve dinlenme amaçlı bir faaliyet değil; kültürel belleği besleyen, yeniden üreten ve bireysel/kolektif kimlik oluşumuna katkı sunan çok boyutlu bir öğrenme süreci olarak kavramsallaştırmaktır. Bu doğrultuda Halbwachs'ın kolektif hafıza kuramı, Kolb'un deneyimsel öğrenme modeli ve McAdams'ın anlatsal kimlik yaklaşımı temel alınarak aile deneyimlerinin mekânsal, anlatsal ve duygusal boyutlarını içeren özgün bir kuramsal model geliştirilmiştir. Kuramsal bütünlük sağlamak amacıyla yapılandırılmış bütüleştirici literatür taraması ve kavramsal modelleme tekniklerine dayanan bu çalışma, ATT'nin kültürel mirasın aktarımı, tarihsel bilincin güçlendirilmesi ve duygusal bağların yeniden inşası üzerindeki dönüştürücü etkilerini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, ATT'nin sürdürülebilir kalkınmaya yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel düzeyde de katkı sunduğu vurgulanmakta; geliştirilen kuramsal çerçevenin gelecekteki deneysel araştırmalara desteklenmesi gerektiği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile Temelli Turizm, Kültürel Bellek, Aile Kimliği, Deneyimsel Öğrenme, Kuşaklararası Etkileşim.

Identity and Cultural Memory Construction in Family-Based Tourism: A Conceptual Approach

Abstract

The declaration of 2025 as the “Year of the Family” has created a significant opportunity to reassess the multifaceted role of the family in social structures. This study conceptualizes family-based tourism not merely as a leisure activity but as a sociocultural practice that facilitates the construction of cultural memory, identity transmission, and intergenerational interaction. From a social sustainability perspective, family tourism extends beyond individual satisfaction, contributing to social cohesion, historical awareness, and emotional bonding among generations. The main aim of this study is to position tourism as a multidimensional learning process that nourishes and reproduces cultural memory while shaping individual and collective identity. Drawing on Halbwachs' theory of collective memory, Kolb's experiential learning model, and McAdams' narrative identity theory, an original conceptual model is developed, focusing on the spatial, narrative, and emotional dimensions of family experiences. Based on an integrative literature review and conceptual modeling techniques, the study reveals the transformative role of family tourism in sustaining cultural heritage, reinforcing historical consciousness, and rebuilding emotional ties. It concludes that family-based tourism contributes not only economically but also socially and culturally to sustainable development and suggests that the proposed framework should be supported by future empirical research.

Keywords: Family-Based Tourism, Cultural Memory, Family Identity, Experiential Learning, Intergenerational Interaction.

Yazar Katkı Oranları/ Author Contributions

Çalışmanın Tasarımı/Conceiving the Study	Yazar-1 (%100)
Veri Toplama/Data Collection	Yazar-1 (%100)
Veri Analizi/Data Analysis	Yazar-1 (%100)
Makale Yazımı/ Article Writing	Yazar-1 (%100)
Gönderim ve Revizyon/Submission and Revision	Yazar-1 (%100)

Atf- Citation (APA)

Öz, M. (2025). Aile Temelli Turizmde Kimlik ve Kültürel Bellek İnşası: Kavramsal Bir Yaklaşım. *İctimaiyat*, (Aile), ss.141-160. DOI: <https://doi.org/10.33709/ictimaiyat.1743398>

1. Giriş

Aile, insanlık tarihi boyunca toplumsal yapının en temel ve en sürekli kurumlarından biri olarak bireylerin sosyalizasyon sürecinin başlangıç noktasını, kültürel aktarımın ana kanalını ve kimlik inşasının en önemli bağlamını oluşturmıştır (Olgun, 2021, s. 500-504; Turğut, 2017). Ancak 21. yüzyılın hızla değişen sosyoekonomik, teknolojik ve kültürel koşulları; dijitalleşme, küresel göç hareketleri, ekonomik dalgalanmalar, toplumsal cinsiyet rollerindeki dönüşümler ve yaşam tarzlarındaki farklılaşmalar (Beck ve Beck-Gernsheim, 2002, s. 4-5), aile kurumunun işlevlerini yeniden tanımlamaya zorlamaktadır (Ekinci, 2025). Bu dönüşüm, aileyi yalnızca hukuki veya biyolojik bir birliktelik olmaktan çıkarıp, duyguların, anlatıların ve sembolik pratiklerin üretildiği dinamik bir kültürel zemin hâline getirmektedir (Assmann, 2011; Halbwachs, 1992). Türkiye Cumhuriyeti'nin 2025 yılını "Aile Yılı" olarak ilan etmesi, bu çok katmanlı dönüşümün akademik bağlamda yeniden ele alınması ve toplumsal sürdürülebilirlik hedefleriyle ilişkilendirilmesi açısından önemli bir fırsat sunmaktadır.

Bu bağlamda turizm, aile ilişkilerinin yeniden pekiştirildiği, kültürel belleğin canlı tutulduğu ve kimlik inşasının pekiştirildiği başlıca sosyal etkileşim alanlarından biri olarak öne çıkmaktadır (Assmann, 2011, s. 36; Halbwachs, 1992, s. 38; Lehto vd., 2009, s. 476; Schanzel ve Yeoman, 2015, s. 95). Turizm literatürü uzun süre boyunca "romantik gezgin" ya da bireysel turist figürünü merkezine almış (Obrador, 2012; Shaw vd., 2008) ve aile olgusunu çoğunlukla destinasyon pazarlaması veya talep analizi perspektifinden ele almıştır. Oysa aile temelli turizm (ATT), yalnızca ekonomik çıktılar üreten bir boş zaman etkinliği değil, aynı zamanda toplumsal aidiyeti pekiştiren, kültürel mirası kuşaktan kuşağa aktaran ve sosyal sermayeyi güçlendiren çok boyutlu bir sosyo-kültürel pratik olarak değerlendirilmelidir (Schanzel ve Yeoman, 2015, s. 141-142, 145; Lehto vd., 2009, s. 462-463, 476).

Son yıllarda ATT'ye yönelik ilgi hem akademik hem de sektörel ölçekte belirgin şekilde artmıştır. *Family Travel Association* (2023) verilerine göre, çok kuşaklı aile tatillerini planlayan ebeveynlerin oranı %50'nin üzerinde olarak görülmektedir (Family Travel Association, 2024). Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK, 2023) turizm istatistikleri de benzer bir eğilime işaret etmektedir. Yurt içi seyahatlerin önemli bir kısmı sosyal ve kültürel bağlamda gerçekleşmekte olup, bu bağlamda aileyi de kapsayan aktiviteler öne çıkmaktadır. Özellikle kültürel miras destinasyonlarına yönelik aile ziyaretleri, hem yerel ekonomilere hem de kültürel sürekliliğe katkı sağlamaktadır. UNWTO'nun *Tourism and Culture Synergies* raporu, kültürel turizmin turizmin temel bileşenlerinden biri olduğunu vurgulamakta ve kültürel mirasın korunmasının aynı zamanda sosyal ve ekonomik gelişmeyi destekleyen bir araç olduğunu belirtmektedir (UNWTO, 2018). Bu eğilim, ailevi bağları güçlendirmenin yanı sıra, mekân temelli kimlik inşasına ve kolektif belleğin yeniden üretilmesine olan etkilerinden dolayı sosyal bilimler açısından da önemli bir araştırma alanı sunmaktadır.

ATT kavramının akademik temelleri, Halbwachs'ın (1992) hafızanın toplumsal çerçeveler içinde yeniden kurulduğunu ileri süren kolektif bellek teorisi, Assmann'ın (2011) kültürel belleğin ritüeller ve sembolik mekânlar aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarıldığını vurgulayan yaklaşımı, Kolb'un (1984) deneyimsel öğrenme modeli ve McAdams'ın (1995; 2008) anlatısal kimlik kuramı ile desteklenmektedir. Bu kuramsal zemin, ATT'yi üç ana boyut üzerinden kavramsallaştırmayı mümkün kılar: mekânsal boyut (hafıza mekânları ve sembolik yerler), anlatısal boyut (aile hikâyeleri ve kuşaklararası anlatı aktarımı) ve duygusal boyut (ortak

deneyimlerin yarattığı yakınlık ve aidiyet). Bu makale, ATT'nin üç temel boyutunu merkeze alarak kapsamlı bir teorik çerçeve sunmakta ve tartışmayı altı ana başlık altında yapılandırmaktadır: (i) ATT'nin tanımı ve kapsamı, (ii) kültürel bellek ve hafıza teorileri, (iii) aile kimliği ve kuşaklararası aktarım, (iv) deneyimsel öğrenme süreçleri, (v) duygusal paylaşım ve sosyal sermaye, (vi) ATT'nin kimlik ve bellek inşasındaki rolüne ilişkin önerilen kavramsal model. Bu yapı, giriş bölümünde ortaya konulan problematiğin bütüncül biçimde ele alınmasını sağlamanın yanı sıra, mevcut literatürde dağınık şekilde yer alan bilgileri disiplinler arası bir perspektifle bütünleştirerek alana özgün bir kuramsal katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışma ATT'yi kültürel bellek ve kimlik inşası bağlamında teorik olarak yeniden konumlandırarak, hem turizm sosyolojisi hem de aile çalışmaları literatürüne disiplinler arası bir katkı sunmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, konunun öncü kuramsal yaklaşımlarından yararlanılarak güçlü bir kavramsal model önerilmektedir.

2. Aile Temelli Turizm: Tanım ve Kapsamı

Aile temelli turizm (ATT), turizm literatüründe uzun süre ihmal edilmiş olsa da, kitle turizmi bağlamında önemli bir toplumsal dinamiği temsil etmektedir. Akdeniz kıyı destinasyonları gibi birçok bölgede pazarlama stratejileri ve altyapı yatırımları aileleri ve çocukları hedeflemiş; tatil köyleri ve oteller çocuk dostu hizmetlerle donatılmıştır. Ancak bu görünürlüğe rağmen akademik çalışmalar çoğunlukla bireysel ve romantik gezgin figürünü merkeze almış, aile içi ilişkiler ve kuşaklararası bağlar göz ardı edilmiştir (Obrador, 2012, s. 402).

ATT, yalnızca destinasyon tercihleri veya karar verme süreçleriyle sınırlı kalmayıp aidiyet duygusu, kuşaklar arası etkileşim, toplumsal cinsiyet rolleri ve ev içi emeğin tatilde yeniden üretimi gibi çok boyutlu süreçleri kapsamaktadır. Literatürde çocukların ve yaşlı bireylerin deneyimlerine, aile içi karar alma dinamiklerine ve tatillerin öznel sonuçlarına dair bütüncül yaklaşımlara duyulan ihtiyaç vurgulanmaktadır (Carr, 2011; Gram, 2005; Schanzel & Yeoman, 2015; Shaw vd., 2008). Bu bağlamda aile, yalnızca biyolojik ya da hukuksal bir birliktelik değil; sosyal, kültürel ve duygusal bağların yeniden üretildiği bir toplumsal kurumdur.

Yükselen hane halkı gelirleri ve turizmin aile işlevlerine yönelik pazarlama stratejileri, ATT'yi küresel turizm endüstrisinin önemli bir alt segmenti hâline getirmiştir (Schanzel & Yeoman, 2015, s. 144). Modern yaşamın hızla değişen ritmi, aile içi etkileşimleri yüzeysel hâle getirmekte; tatiller ise bu etkileşimleri derinleştirme potansiyeli taşımaktadır (Obrador, 2012, s. 417). Ortak etkinliklere katılım, iletişimi ve duygusal bağları güçlendirmekte (Southall, 2012, s. 36), kuşaklar arası ilişkileri pekiştirmektedir (Durko & Petrick, 2013, s. 724-728). Asya kültürlerinde ebeveynlerin seyahate götürülmesi, "*filial piety*" bağlamında toplumsal norm hâline gelmiş ve literatüre yeni kavramsal çerçeveler kazandırmıştır (Grujters, 2017; Wang vd., 2018).

Son yıllarda büyükanne ve büyükbabaların torunlarıyla gerçekleştirdiği "*grandtravel*" olarak adlandırılan tatiller hızla artmakta, bu da tatil köyleri ve otellerin geniş aileleri hedefleyen mekânsal ve sosyal tasarımlar geliştirmesini gerektirmektedir (Brey & Lehto, 2008, s. 241). ATT, bu yönüyle sosyal sermaye üretmekte; güvene dayalı ilişkilerin ve toplumsal uyumun yeniden inşasına katkı sağlamaktadır (Putnam, 2000, s. 147). Ancak bu faydalar tüm toplumsal kesimlere eşit ölçüde ulaşmamaktadır. Dezavantajlı sosyoekonomik gruplar ve engelli çocuklu aileler, ekonomik ve fiziksel engeller nedeniyle turizmden yeterince yararlanamamaktadır (Kim ve Lehto, 2013, s. 13-14). Sosyal turizm politikaları, bu kesimlerin turizmden elde edeceği sosyal ve kültürel kazanımlara erişimini mümkün kılmalıdır (Minnaert vd., 2009, s. 316).

Geleceğe ilişkin öngörüler, ATT’de çeşitliliğin ve katılımcılığın artacağını göstermektedir. Çocuklar artık tatil planlamasında pasif tüketiciler değil; destinasyon ve etkinlik seçiminde aktif katılımcılardır (Blichfeldt vd., 2011, s. 137). Toplumsal cinsiyet rollerindeki dönüşüm, babaların tatilde daha aktif rol alması, annelerin ise bakım emeğinden uzaklaşma isteği gibi yeni hizmet tasarımlarını gündeme getirmektedir. Ayrıca “miras turizmi” kapsamında ata topraklarına yapılan ziyaretlerin yükselişi dikkat çekmektedir (Tomczewska-Popowycz ve Taras, 2022, s. 245).

İncelemeler, aile turizmi araştırmalarının kültürel bağlam, ebeveynlik pratikleri ve kuşaklararası öğrenme temalarına yoğunlaştığını; özellikle “kökler ya da miras turizmi” başlığı altında ata topraklarına yapılan ziyaretlerin yükselişini vurgulamaktadır (Tomczewska-Popowycz ve Taras, 2022, s. 245). Deneyisel çalışmalar ise ailece yapılan seyahatlerin ebeveyn iyilik hâlini artırdığını ve çocukların bilişsel-sosyal becerilerini geliştirdiğini göstermektedir (Miyakawa ve Oguchi, 2022, s. 1).

ATT’nin ayırt edici yönleri şöyle özetlenebilir:

- **Deneyimsel derinlik** – Çocukların aile geçmişini yerinde deneyimleyerek öğrenmesi (Bagnoli, 2009). Örneğin ata evini, dedelerinin köyünü ya da aile mezarlığını ziyaret etmeleri “deneyimsel derinlik” olarak adlandırılabilir. Bu şekilde literatürde yer bulmuş bir olgudur. Bu durum, hem yer temelli kimlik gelişimi hem de kültürel belleğin kuşaklar arası aktarımı bağlamında değerlendirilebilmektedir. Aile geçmişinin somut olarak deneyimlenmesi çocukların kültürel belleği yerinde öğrenmesini sağlayarak deneyimsel derinliği artırmaktadır.
- **Çoklu kuşak katılımı** –Turizm literatüründe özellikle son yıllarda aile turizminin büyüyen bir trendi olarak ele alınmaktadır (Backer, 2012, s. 157). Büyükbabalar, büyükanne, ebeveynler ve çocukları kapsayan seyahat planlaması; hem kuşaklararası bağları güçlendirme amacıyla hem de sosyal sürdürülebilirlik bağlamında değerlendirilmektedir.
- **Kolektif hikâye üretimi** –Seyahat deneyimleri sırasında ortaya çıkan ortak anlatılar, aile üyelerinin bireysel ve kolektif hafızalarında yeniden yapılandırılarak aile mitolojisinin bir parçası haline gelmektedir (Larsen J. , 2006, s. 253).

Sonuç olarak, ATT; duygusal, sosyal ve kültürel işlevleriyle yalnızca bir seyahat biçimi değil, aynı zamanda çağdaş toplumda aile yapılarının yeniden şekillendiği, değerlerin aktarıldığı ve sosyal bağların güçlendiği bir deneyim alanıdır. Bu nedenle, aile turizmine yönelik politikaların, planlamaların ve işletmecilik pratiklerinin, aile yapılarındaki çeşitliliği ve dinamik dönüşümü merkeze alarak şekillendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Aile artık yalnızca bir tüketim birimi değil; aynı zamanda anlam üreten, bağ kuran ve birlikte var olan bir sosyal özne olarak turizmin odağında yer almaktadır. Bu özellikler ATT’yi, klasik kitle turizmine kıyasla daha yüksek sosyal sermaye üretme potansiyeline sahip kılmakta ve onu kültürel bellek araştırmaları için verimli bir saha hâline getirmektedir.

3. Kültürel Bellek: Halbwachs ve Jan Assmann Perspektifi

Durkheim ekolünün önde gelen isimlerinden Maurice Halbwachs (1877-1945), yalnızca bu geleneğin sürdürücüsü değil, aynı zamanda onu dönüştürüp geliştiren önemli bir sosyologdur. Maurice Halbwachs (1992), “kolektif hafıza” kavramını sosyolojik bağlamda sistematik hale

getiren ilk düşünürdür. Ona göre bellek, bireysel değil toplumsal bir süreçtir; geçmiş, ancak grup aidiyeti ve ortak imgeler aracılığıyla hatırlanabilir. Aile bağlamında bu bellek, sözlü anlatılar, ritüeller ve paylaşılan seyahat deneyimleri yoluyla kuşaklar arasında aktarılır. Örneğin, ataların yaşadığı mekânlara yapılan ziyaretler, yalnızca fiziksel bir gezi değil, aynı zamanda kimlik inşası ve aidiyetin güçlendiği duygusal bir öğrenme sürecidir (Misztal, 2003, s. 81).

Halbwachs (1992, s. 197)'in "grubun otoportresi" olarak tanımladığı bu imgeler, aile tatillerinin mekânsal ve deneyimsel boyutlarıyla yeniden üretilir. Böylece kolektif hafıza, sözlü aktarımın ötesinde, birlikte yaşanan deneyimlerle de pekişir. Ancak Halbwachs'ın yaklaşımı çoğunlukla üç-dört kuşakla sınırlı "iletişimsel hafıza" düzeyinde kalır. Jan Assmann (1995) bu sınırlılığı eleştirerek, yazılı, görsel ve ritüel biçimlerde uzun süreli aktarımı ifade eden "kültürel bellek" kavramını geliştirmiştir (Hasanov, 2016, s. 1439).

Assmann'a göre kültürel bellek; bedensel pratikler, nesneler, sözlü anlatılar ve kurumsallaşmış ritüeller aracılığıyla biçimlenir. Bu çerçevede ATT, hem iletişimsel hem kültürel belleğin taşıyıcısı olarak işlev görür. Ataların köyüne yapılan ziyaretler, aile mezarlıkları, fotoğraf ve yazılı anılar, yalnızca bireysel hatıralar değil, kuşaklar arası kimlik sürekliliğinin somut arşivleridir (Barthes, 2000, s. 83).

Turistik ziyaretler sırasında yaşanan deneyimler ve aktarılan aile anlatıları, kolektif hafızayı desteklemektedir. Mekânla bütünleşen bu anlatılar, aidiyet duygusunu güçlendirirken, geçmişin anlamlandırılmasına da katkı sağlamaktadır. Böylece ATT, kültürel belleğin hem taşıyıcısı hem de yeniden üretildiği bir alan olarak işlev görmektedir. Dolayısıyla ATT, mekânların bellek taşıyıcısına dönüştüğü, geçmişin anlamlandırıldığı ve kültürel sürekliliğin sağlandığı çok katmanlı bir sosyal etkileşim alanıdır.

4. Aile Kimliği ve Kuşaklararası Aktarım

Aile kimliği, ortak değerler ve kuşaklararası anlatılarla şekillenen bir "biz" duygusudur. McAdams'ın anlatısal kimlik kuramı, bireyin yaşam öyküsünü anlamlandırırken aile anlatılarının merkezî rolüne dikkat çeker (McAdams, 2001, s. 114). Çocukluk ve ergenlikte aileden aktarılan hikâyeler, yalnızca geçmişin anlamlandırılması değil; geleceğe dair beklenti, toplumsal rol ve yaşam hedeflerinin inşasında da belirleyicidir (Fivush, 2011, s. 575). Araştırmalar, aile hikâyelerine aşına bireylerin stres karşısında daha yüksek duygusal dayanıklılık ve benlik bütünlüğü sergilediğini göstermektedir (Duke vd., 2008, s. 270). Bu bağlamda, aile kimliği yalnızca biyolojik veya hukuki bağ değil; anlatılarla örülen ortak bir anlam evreninin sürekliliğidir (Ergün, 2020, s. 455).

Kolb'un deneyimsel öğrenme modeli (1984) bu süreci açıklamada yararlı bir çerçeve sunar. Modelin dört aşaması; somut deneyim, yansıtıcı gözlem, soyut kavramsallaştırma ve aktif deneme ATT bağlamında somut biçimde gözlenebilir. Örneğin, ataların evine yapılan bir ziyaret (somut deneyim), çocukların bu deneyimi tartışması (yansıtıcı gözlem), geçmişe dair anlatılardan kimlik anlamları çıkarması (soyut kavramsallaştırma) ve bu anlamları gelecek seyahatlerde uygulaması (aktif deneme) öğrenme döngüsünü tamamlar. Böylece turizm, kuşaklararası öğrenme ve kimlik pekiştiren bir platforma dönüşür.

Putnam'ın sosyal sermaye teorisi (2000) ise ATT'nin toplumsal boyutunu açıklamaktadır (Şan ve Şimşek, 2011, s. 97). Bağlayıcı sosyal sermaye, aile içi güven ve dayanışmayı; köprü kuran sosyal sermaye ise farklı kültürel bağlamlarda ilişki ağlarını genişletmeyi ifade eder. Kuşaklararası seyahatler hem aile içi bağları güçlendirir hem de yerel topluluklarla etkileşim aracılığıyla kültürel empati ve sosyal uyum becerilerini artırır (Schänzel vd., 2012, s. 1977, 1991; Lee, 2025).

Sonuç olarak, ATT; anlatısal kimlik (McAdams), deneyimsel öğrenme (Kolb) ve sosyal sermaye (Putnam) süreçlerini bütünleştiren, hem mikro (aile içi) hem makro (toplumsal) düzeyde kimlik pekiştiren stratejik bir kültürel uygulamadır. Bu yönüyle aile turizmi, yalnızca boş zaman etkinliği değil, kuşaklararası bağların, öğrenmenin ve sosyal dayanıklılığın sürekliliğini sağlayan bir alan olarak değerlendirilebilir.

5. Aile Temelli Turizmin Kimlik ve Bellek İnşasındaki Rolü

Kuşaklar arası seyahatler, yalnızca boş zaman etkinlikleri değil; aile kimliğinin pekiştirilmesi, kültürel belleğin aktarılması ve kuşaklar arası etkileşimin güçlendirilmesi açısından işlevsel sosyal deneyimlerdir. Özellikle büyükanne-büyükbaba ve torun etkileşimini içeren seyahatler, aile hafızasının canlandığı, geçmişin anlatılarla yeniden üretildiği ve kimliğin deneyimsel olarak güçlendiği önemli alanlar sunar.

Halbwachs'ın kolektif bellek teorisine göre geçmişe dair ortak imgeler grup aidiyetini güçlendirir; bu bağlamda aile seyahatleri, kimlik duygusunu ve devamlılık hissini besler (Halbwachs, 1980; Hasanov, 2016, s.1442). Assmann'ın kültürel hafıza yaklaşımı da aile hafızasının ritüeller, sembolik mekânlar ve kuşaklar arası anlatılarla yeniden inşa edildiğini vurgular (Assmann, 2008).

Bu seyahatler, aynı zamanda Kolb'un deneyimsel öğrenme modeli çerçevesinde çocuklar ve gençler için yerinde öğrenme fırsatları yaratır. Somut deneyim, yansıtıcı gözlem, kavramsallaştırma ve aktif deneme süreçleri aracılığıyla kültürel kimlik unsurları içselleştirilir (Kolb, 1984). McAdams'ın anlatı kimliği teorisi ise bu deneyimlerin bireyin yaşam öyküsünde kimlik inşasının yapı taşlarına dönüştüğünü ortaya koyar (Gencel, 2008, s. 404; McAdams, 2001).

Dolayısıyla ATT, aile tarihinde yalnızca fiziksel hareketlilik değil; aynı zamanda toplumsal değerlerin aktarımı, duygusal sürekliliğin sağlanması ve kültürel belleğin mekânsal, anlatısal ve duygusal düzeylerde yeniden üretildiği uzun vadeli bir sosyal süreçtir.

5.1. Anlatısal Yeniden Kurgulama Yoluyla Belleğin Canlandırılması

Aile geçmişine dair “Büyükbabamız bu topraklardan göç etti” ya da “Büyükanneimin düğünü o köyde yapıldı” gibi kolektif hikâyeler, bireysel hatıraların ötesine geçerek ortak bir aile belleği havuzu oluşturur. Ricoeur (1991, s. 73)'un kimliğe dair anlatı teorisi ve McAdams (1988, s. 29)'ın yaşam öyküsü paradigması, kimliğin temelde hikâyeler aracılığıyla inşa edildiğini ve bu anlatıların tekrarlandıkça güncellendiğini ortaya koyar. Aile temelli seyahatler, bu hikâyelerin performatif biçimde yeniden üretildiği, ziyaret edilen mekânların “canlı arşiv” işlevi gördüğü sahneler yaratır.

Son dönemde turizm yazınındaki deneysel çalışmalar bu süreci “anlatısal yeniden kurgulama (*narrative reconstruction*)” kavramıyla açıklamaktadır. Örneğin Prince (2021), soyağacı seyahatlerine katılan bireylerin geçmişle bağ kurmak için seyahat boyunca sürekli anlatı ürettiklerini ve bu üretilen anlatıların soyağacı kimliği “icra” ettiklerini göstermiştir. Benzer şekilde Wilson (2021), ata topraklarına yapılan ziyaretlerde turistlerin aile öykülerini dramatize ederek mekânı bir sahne, kendilerini ise hikâyenin başkışısı hâline getirdiklerini, böylece kolektif belleğin duygusal olarak yeniden canlandığını rapor etmiştir (Prince, 2022, s. 21; Bryce, ve Murdy, 2017, s. 4). “*Roots tourism*” başlıklı çalışma, kuşaklararası aile anlatılarının özellikle göç kökenli ailelerde seyahat üzerinden nasıl pekiştiğini de ortaya koymaktadır (Tomczewska-

Popowycz ve Taras, 2022; Basu, 2017; Dillette, 2021). Li ve McKercher (2016, s. 360)'in genişletilmiş bilişsel modelinde, ata yurduna yapılan tekrarlı ziyaretler “anı kümelenmesi” yaratarak hem bellek saklama (*storage*) hem de hatırlama (*retrieval*) işlevlerini kuvvetlendirmektedir. Sistematiik bir literatür incelemesi, kök turizmine ilişkin 203 tanımın ortak noktasının “hikâye merkezlik” ve “duygusal köprü kurma” olduğunu vurgulamaktadır (Tomczewska-Popowycz ve Taras, 2022).

Bu bağlamda anlatısal yeniden kurgulama, ATT'nin kültürel belleğe iki temel katkısını açıklar: (i) geçmişe ait sessiz bilgiyi görünür kılarak unutulmuş belleği canlandırmak ve (ii) mevcut aile kimliğini, geçmişle kurulan bağlar üzerinden derinleştirmek. Halbwachs'ın (1980) “sosyal çerçeve” kavramı hatırlamanın kolektif ve mekânsal bağlamını vurgularken, Assmann'ın (2008) “ritüel tekrar” yaklaşımı bu sürecin pratikte nasıl sürdürüldüğünü açıklar. Sonuç olarak ATT, anlatı-mekân-duygu ekseninde işleyen bir bellek motoru olarak yalnızca kimliği aktarmakla kalmaz, her seyahatte onu yeniden inşa eder.

5.2. Deneyimsel Öğrenme ve Aitlik Duygusu

Deneyimsel öğrenme, bireyin bilgi edinme sürecini yalnızca bilişsel bir faaliyet olarak değil; fiziksel, duygusal ve sosyal boyutları içeren çok katmanlı bir süreç olarak tanımlar (Andarabi, 2017, s. 321). Bu yaklaşım, özellikle ATT bağlamında, çocukların ve gençlerin aile geçmişlerini yerinde, yani mekânsal temas ve bedensel katılım yoluyla öğrenmelerini mümkün kılar. Kolb'un (1984, s. 21) dört aşamalı deneyimsel öğrenme döngüsü; somut deneyim, yansıtıcı gözlem, soyut kavramsallaştırma ve aktif deneyim aile seyahatleri sırasında bütüncül biçimde işler. Örneğin, bir çocuğun büyükannesinin memleketini ziyaret etmesi, yalnızca fiziksel bir yolculuk değil; geçmiş görsel ve duygusal olarak deneyimlemek, soyağacı bilgisini “görerek” ve “hissederek” öğrenmektir. Trenter vd. (2021), çocukların geçmişle bağlantılı mekânları ziyaret ettiklerinde duygusal bağlarının güçlendiğini ve bunun öğrenmeyi kalıcı kıldığını ortaya koymuştur. Bu tür mekânlar, yalnızca coğrafi alanlar değil; öğrenmeyi derinleştiren duygusal ortamlardır.

Bu süreç, kimliğin temel bileşenlerinden biri olan aidiyet duygusunu doğrudan besler. Aidiyet, bireyin bir gruba, mekâna veya geçmişe bağlı hissetmesidir (Baumeister ve Leary, 1995). ATT'de deneyimlenen tarihi ve kültürel yerler, bu duygunun somut mekânsal temsilleridir. Williams ve Vaske (2003, s. 831), “mekân bağlılığı”nı bireyin bir yerle kurduğu duygusal ve sembolik ilişki olarak tanımlar ve aile anlatılarının, bu bağlılığın en güçlü besleyicileri olduğunu belirtir. Çocukların bu deneyimlerde yalnızca dinleyici değil, aynı zamanda anlatının taşıyıcısı ve aktarıcısı hâline gelmesi, kültürel sürekliliğin sağlanmasında stratejik öneme sahiptir. Larsen'in (2007) vurguladığı gibi, turizm bir “hafıza üretim pratiği”dir; özellikle çocukların katıldığı aile seyahatlerinde aidiyet duygusu, görsel ve duygusal kodlar aracılığıyla sürdürülebilir hâle gelir.

Sonuç olarak, ATT yoluyla deneyimsel öğrenme, yalnızca bilgi edinmeyi değil; bireyin kimliğinin gelişimini, mekânla bütünleşmesini ve kolektif aidiyetin güçlenmesini de sağlar. Ata topraklarında geçirilen zaman, mekânı “bizim mekânımız” hâline getirerek hem bireysel hem kolektif kimliğin inşasına kalıcı katkı sunar.

5.3. Duygusal Paylaşım ve Kuşaklararası Etkileşim

ATT'nin önemli boyutlarından biri, duygusal paylaşımın güçlendirilmesi ve bunun kuşaklar arası etkileşim yoluyla zenginleşmesidir. Aile üyeleri günlük rutinin dışında, ortak deneyimler

etrafında bir araya geldiklerinde yalnızca tatil anıları üretmez; aynı zamanda paylaşılan kimlik ve değerleri de yeniden hatırlar ve pekiştirir. Sosyal psikolojide “duygusal yakınlık” ilişkilerin sürdürülebilirliğinde temel bir değişken olarak görülmektedir (Reis ve Shaver, 2018, s. 368). Bu bağlamda aile seyahatleri, yakın etkileşimlerin yoğunlaştığı ve kişilerarası bağların güçlendiği özel zaman-mekân kesitleri sunmaktadır.

Özellikle turizm literatüründe kuşaklar arası seyahatin (*multigenerational travel*) artan önemi, aile bağlarını yeniden yapılandıran deneyimsel bir alan olarak görülmesinden kaynaklanmaktadır (Sergen ve Yaylı, 2024, s. 60). Lehto vd. (2012, s. 836), üç kuşağın birlikte seyahat ettiği durumlarda empati, anlayış ve paylaşımın derinleştiğini; bu tür seyahatlerin “duygusal yatırım alanı” olarak değerlendirildiğini belirtmektedir. Bu süreçte büyükler geçmiş deneyimlerini aktarırken, çocuklar hem dinleyerek hem gözlemleyerek öğrenir; böylece turizm, kuşaklar arası öğrenmenin doğal bir aracına dönüşür.

Araştırmalar, paylaşılan seyahatin karşılıklı anlayışı artırdığını, olumlu duyguların paylaşımı yoluyla aile bağlarını pekiştirdiğini göstermektedir. Halbwachs’ın (1992) kolektif bellek ve McAdams’ın (2001) anlatı kimliği yaklaşımları, bu tür seyahatleri “paylaşılan geçmişin duygusal olarak yeniden inşa edildiği” alanlar olarak yorumlamaktadır. Göç, savaş veya ayrılık gibi kolektif travmaların sonraki nesillere aktarımında bu seyahatler, hem bir iyileşme pratiği hem de aidiyet duygusunu güçlendiren sosyal bir ritüel işlevi görür (Assmann, 2011).

Erikson’un (1968) psikososyal gelişim kuramı, kimlik oluşumunda geçmişle anlamlı bağlar kurmanın önemini vurgular. Üç neslin bir araya geldiği deneyimler, yalnızca biyolojik akrabalığı değil; kültürel süreklilik ve duygusal bağlılığı da besler (Bengtson, 2001, s. 1, 5). Bu süreç, genç bireylerin büyüklerinden tarihsel bilgi edinmesinin yanı sıra, ilişki biçimleri ve değer sistemleri konusunda da farkındalık kazanmasını sağlar. Bandura’nın (1977) gözlemsel öğrenme teorisine göre, bu tür seyahatler sosyal rol modellerinin kuşaklar arasında aktarımı için ideal bir bağlam sunar. Dolayısıyla, çok kuşaklı turistik deneyimler gençlerin sosyal kimliklerinin şekillenmesine, değerlerin içselleştirilmesine ve sosyal rollerin gelişimine katkı sağlar (Bugental, Corpuz ve Beaulieu, 2015, s. 325).

Sonuç olarak, ATT’de duygusal paylaşım ve kuşaklar arası etkileşim, bireylerin hem geçmişle hem birbirleriyle bağlarını yeniden tanımlamalarına olanak tanır. Bu süreç, kimliğin yeniden inşasına aracılık ederken toplumsal sürdürülebilirlik, kuşaklar arası dayanışma ve aile kurumunun bütünsel işleyişi açısından da stratejik bir değere sahiptir.

6. Kavramsal Model Önerisi

ATT’nin bireysel ve kolektif düzeyde kimlik ve bellek inşasına katkısı son yıllarda sosyal bilimler literatüründe giderek artan bir ilgi görmektedir. Bu çalışma, aile içinde kuşaklar arası etkileşimlerle şekillenen anlatıların, deneyimlerin ve duyguların kültürel belleğin yeniden üretimi ve aile kimliğinin inşasında nasıl bir rol oynadığını kavramsal bir model çerçevesinde açıklamayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda geliştirilen “Aile Temelli Turizmin Kültürel Bellek ve Kimlik İnşası Üzerindeki Etkileri Modeli” (Şekil 1) turizm deneyimini yalnızca boş zaman etkinliği olarak değil, aynı zamanda deneyimsel öğrenme, anlatsal yeniden kurgulama ve duygusal paylaşım gibi süreçlerin etkileşimiyle şekillenen sosyo-kültürel bir form olarak konumlandırmaktadır. Model, deneyimsel öğrenme teorisinden (Kolb, 1984), kolektif ve kültürel bellek teorilerinden (Halbwachs, 1992; Assmann, 2011) ve anlatsal kimlik teorisinden (McAdams, 1996; Ricoeur, 1991) beslenerek disiplinler arası bir teorik çerçeve sunmaktadır; ATT’nin kültürel aktarım ve

kimlik oluşturma süreçlerindeki dönüştürücü potansiyelini yapısal olarak açıklamayı amaçlamaktadır. Aşağıda her bir ok ile temsil edilen teorik dayanak kısaca özetlenmektedir.

6.1. Deneyimsel Öğrenme → Kültürel Bellek

Modelin ilk aşaması olan Deneyimsel Öğrenme, bireylerin doğrudan deneyimler yoluyla bilgi edinmelerini ve bu bilgiyi içselleştirip anlamlandırmalarına dayanmaktadır. Bu süreç Kolb'un (1984) dört aşamalı öğrenme döngüsünü temel alır: somut deneyim, yansıtıcı gözlem, soyut kavramsallaştırma ve aktif deneyleme. ATT bağlamında, bu döngü geçmişe ait yerleri ziyaret etme, ata topraklarında bulunma ve aile tarihinin konusu olmuş yerleri keşfetme gibi fiziksel olarak deneyimlenen olaylarla başlamaktadır. Bu tür ziyaretler yalnızca mekânsal bir geçiş değildir; aynı zamanda geçmişle duygusal ve sembolik temas sağlayan somut deneyimler olarak kabul edilmektedir.

Bu deneyimlerden sonra gerçekleşen yansıtıcı gözlem, bireylerin söz konusu deneyimi duygusal ve bilişsel düzeyde değerlendirmelerine ve aile üyelerinin anlatıları ve paylaşılan anılarla anlam üretmelerine olanak tanımaktadır. Özellikle büyükanne ve büyükbabalar gibi eski nesil aile üyeleri tarafından aktarılan anlatılar, bu gözlem sürecini derinleştirir ve kişisel belleğin kolektif belleğe bağlanmasını kolaylaştıracakı düşünülmektedir. Kolb'un modelinde bu süreç, bireyin deneyimlerini yalnızca yaşamasını değil, aynı zamanda bunlar hakkında düşünerek yeniden inşa etmesini de sağlayan bir süreç olarak kabul edilmektedir.

Tablo 1: Kolb'un Deneyimsel Öğrenme Döngüsünün Aile Temelli Turizm ve Kültürel Bellek ile İlişkisi

Aşama	Tanımı (Kolb, 1984)	Aile Temelli Turizm Örneği	Kültürel Belleğe Katkısı
1. Somut Deneyim	Yeni bir yaşantının doğrudan deneyimlenmesi	Ata evinin, köy mezarlığının veya aile tarihine konu olan mekânların ziyareti	Fiziksel ve duygusal bağ kurulması, hafızada yer eden ilk kültürel temas
2. Yansıtıcı Gözlem	Deneyim üzerine düşünme, farklı açılardan değerlendirme	Büyüklerin anlattığı hikâyelerin dinlenmesi, aile albümlerinin incelenmesi	Episodik belleğin etkinleşmesi, kolektif anlatıların kişisel belleğe aktarılması
3. Soyut Kavramsallaştırma	Gözlemlerden genel ilkeler, kavramlar ve modeller geliştirme	Aile geçmişine dair değerler, kimlik unsurları, "biz kimiz?" sorusuna dair anlam üretimi	Aile kimliğinin kavramsallaşması, kültürel değerlerin içselleştirilmesi
4. Aktif Deneyleme	Edinilen kavramların yeni durumlarda uygulanması	Benzer seyahatlerin planlanması, aile tarihine dair hikâyelerin başka bireylere anlatılması	Kültürel belleğin yeniden üretimi, anlatının aktararak kuşaklar arası süreklilik sağlanması

Not: Tablo, Kolb'un (1984) Deneyimsel Öğrenme Kuramından uyarlanarak Aile Temelli Turizm bağlamında yazar tarafından özgün biçimde yapılandırılmıştır.

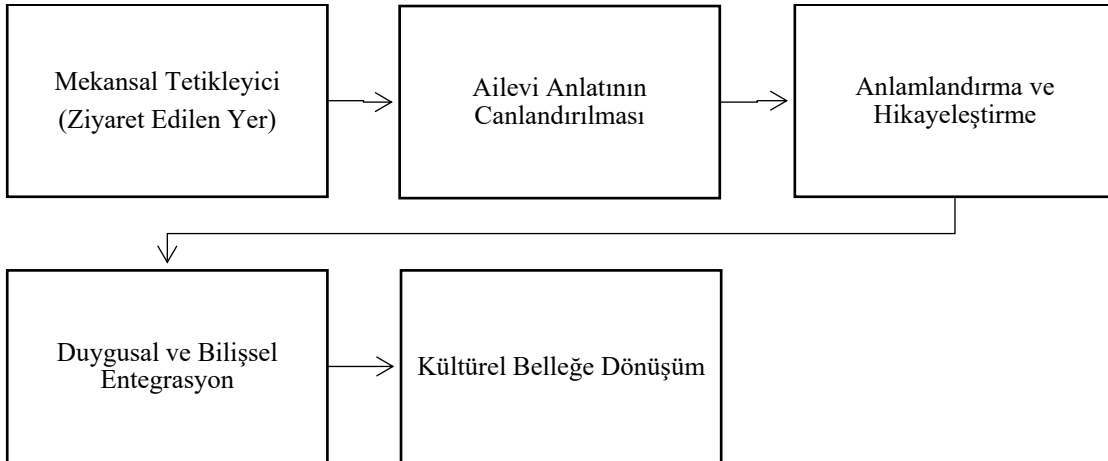
Bu bağlamda, yerinde deneyimler kültürel belleğin oluşumunu destekleyen güçlü zihinsel çağrışım araçları olarak işlev görmektedir. Literatür, duygusal yoğunluk ve fiziksel bağlamı birleştiren anıların daha kalıcı izlenimler bıraktığını ve hatırlanma olasılığının daha yüksek olduğunu vurgulamaktadır (Tuan, 1977, s. 3-4; Casey, 2000, s. 187-196). Bu bağlamda turizm, yalnızca bir eğlence veya dinlenme etkinliği olmaktan çıkar; geçmişin izlerini taşıyan yerlerdeki deneyimler aracılığıyla kültürel hafızayı besleyen ve yeniden üreten bir öğrenme sürecine dönüşür. Bu süreç, bireyin aile geçmişine dair farkındalığını artırır ve daha güçlü bir aile aidiyeti duygusuna katkıda bulunur.

6.2. Anlatısal Yeniden Kurgulama → Kültürel Bellek

Anlatısal yeniden kurgulama süreci, bireylerin geçmiş deneyimlerini anlamlandırıp bunları kişisel ve kolektif kimliklerine entegre ettikleri kurucu bir mekanizma olarak kabul edilmektedir. McAdams'ın anlatısal kimlik teorisi çerçevesinde, bu süreç bireylerin yaşam deneyimlerini seçici bir şekilde hatırlamalarını ve tutarlı bir "yaşam öyküsü" oluşturmak için düzenlemelerini sağlamaktadır (McAdams, 2003, s. 217; McAdams ve McLean, 2013). Bu öykü yalnızca bireyin geçmişini temsil etmez; aynı zamanda benliğin sürekliliğini de kurmakta ve kimlik anlatılarının kültürel belleğe aktarılmasını sağlamaktadır.

ATT bağlamında, anlatısal yeniden kurgulama, ziyaret edilen yerdeki geçmiş aile olaylarının yeniden canlandırılması yoluyla işler hale geleceği düşünülmektedir. Örneğin, "Burası büyükbabanızın gençken çalıştığı bağıdır" gibi yere atıfta bulunularak yapılan anlatılar yalnızca bilgi aktarımı değil; aynı zamanda bir kimlik ve aidiyet inşası oluşturmaktadır. McAdams'ın vurguladığı gibi bu tür mekânsal anlatılar, "dönüm noktası hikâyeleri" veya "köken hikâyeleri" olarak işlev görür ve böylece bireylerin kimlik senaryolarında anlamlı bir yer edinmektedir. (McAdams, 2001, s. 103).

Anlatıları yeniden kurgulama sürecinde ortaya çıkan bu "hikâyeleştirilmiş mekânlar", bireysel anıların ailevi ve toplumsal anlatılarla örülmesini sağlayacaktır. Böylece anlatılar yalnızca bireysel düzeye değil, aynı zamanda ailevi bir "biz" anlatısının oluşumuna da katkıda bulunmuş olacaktır. McAdams (2001; 2003)'a göre bu süreçte anlatılar hem duygusal düzenlemeyi kolaylaştırır hem de bireyin toplumsal normları ve değer sistemlerini içselleştirmesini sağlar. Sonuç olarak, anlatısal yeniden kurgulama, kültürel belleğin oluşumunda merkezi bir rol oynar; çünkü bu süreçte deneyim sembolik anlatılar tarafından şekillendirilir ve nesiller boyunca aktarılabilen kalıcı bir belleğe dönüştürülür.

Şekil 1: Anlatısal Yeniden Kurgulama Yoluyla Kültürel Bellek Modeli

Not: Şekil 1, yazar tarafından Aile Temelli Turizm deneyimlerinin kültürel belleğe dönüşüm sürecini betimlemek amacıyla özgün olarak yapılandırılmıştır. Model, kültürel bellek (Halbwachs, 1992; Assmann, 2008), anlatı kimliği (McAdams, 1996) ve deneyimsel öğrenme (Kolb, 1984) kuramlarından kavramsal olarak esinlenmektedir.

Anlatısal yeniden kurgulama süreci, ATT deneyimleri aracılığıyla bireyin kimlik inşasında ve kültürel belleğin kuşaklar arası aktarımında temel bir işlev görmektedir. McAdams'ın anlatısal kimlik kuramı doğrultusunda bu süreç, bireylerin geçmişi sadece hatırlamakla kalmayıp onu

mekânla, aile öyküleriyle ve sembolik değerlerle yeniden inşa etmelerine imkân tanımaktadır. Turistik seyahat bağlamında yapılan bu anlatılar, ailevi aidiyet duygusunu pekiştirirken, kolektif belleğin güncellenerek yaşatılmasına da olanak sağlar. Böylece, turizm yalnızca bir hareketlilik pratiği değil; aynı zamanda anlatılar aracılığıyla kimliğin, hafızanın ve kültürel sürekliliğin taşıyıcısı hâline gelmiş olacaktır.

6.3. Duygusal Paylaşım → Kültürel Bellek

Kültürel hafızanın oluşumunda duygular yalnızca bir bağlam olarak değil, aynı zamanda güçlü bir taşıyıcı ve düzenleyici mekanizma olarak da hizmet etmektedir. Nörobilimsel ve sosyal bilişsel araştırmalar, duygusal olarak yüklü anıların nörolojik olarak daha kalıcı bir şekilde kodlandığını göstermektedir (Phelps, 2024, s. 200). Neşe, heyecan, hayranlık ve nostalji gibi olumlu duygularla ilişkilendirilen anılar, hem bireysel hem de kolektif hafızada özellikle daha uzun süre saklanmakta ve daha kolay hatırlanmaktadır.

ATT bağlamında, duygusal paylaşım, nesiller arasında yaşanan olayların yalnızca bilişsel olarak değil, aynı zamanda duygusal olarak da anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır. Büyükanne ve büyükbabalar ile torunların gerçekleştirdiği etkinlikler (örneğin, bir aile yadigârını ziyaret etmek veya ortak bir geleneksel yemek hazırlamak), ortak bir duygusal yoğunluk oluşturmaktadır. Bu yoğunluk, bireyler arasında benzer duygusal tepkilerle birleşerek, paylaşılan anıların hafızaya senkronize bir şekilde kodlanmasına yol açmaktadır (Lehto vd., 2012, s. 846).

Tablo 2: Duygusal Paylaşımın Kültürel Belleğe Etkisi

Bileşen	Açıklama	Kuramsal Dayanaklar
Duygusal Paylaşım	Çok kuşaklı aile üyeleri arasında ortak seyahat deneyimleri sırasında ortaya çıkan sevinç, nostalji, hayranlık gibi duyguların kolektif biçimde paylaşılması	Lehto vd., 2012; Phelps, 2004
Etkisi	Duygusal olarak yüklü anılar daha derin ve kalıcı bir biçimde belleğe kazınır; kuşaklar arası senkronize hatırlama kümeleri oluşur	Nörobilimsel sosyal biliş kuramları
Kültürel Belleğe Katkısı	Ortak duygularla biçimlenen anlatılar, kültürel belleğin duygusal bağlamını oluşturur; aile içi bağları ve kuşaklararası aktarımı güçlendirir	Halbwachs, 1992; Assmann, 2011
Turizm Bağlamı	Seyahat sırasında duyguların paylaşılması, geçmişin yalnızca anlatılmasını değil, birlikte hissedilerek içselleştirilmesini sağlar	Lehto vd., 2012; McAdams ve McLean, 2013

Bu bağlamda, duygusal paylaşım kültürel hafızayı yalnızca içerik açısından değil, aynı zamanda biçim ve yoğunluk açısından da güçlendirmektedir. Paylaşılan duygular etrafında örülen anılar, bireyler arasında geçmişin ortak hatırlanmasını sağlamanın yanı sıra aralarında duygusal bir bağ kurulmasını da kolaylaştırmaktadır. Böylece, aileler arasındaki duygusal bağlar güçlenmekte ve bu bağlar aracılığıyla kültürel miras nesilden nesile daha anlamlı ve kalıcı bir şekilde aktarılmaktadır.

Sonuç olarak, duygusal paylaşım kültürel hafızanın oluşumunu desteklemekle kalmaz, aynı zamanda dönüştürücü bir etkiye de sahiptir. Turizm deneyimleri sırasında yaşanan paylaşılan duygular, hem bireysel hem de kolektif hafıza katmanlarında iz bırakarak, aile kimliğini oluşturan anlatılar için güçlü bir duygusal temel oluşturur.

6.4. Kültürel Bellek → Aile Kimliği

Kültürel bellek, bireylerin yalnızca geçmiş deneyimleri hatırlamalarını değil, aynı zamanda bu anıları ortak bir anlatı ve aidiyet temeli üzerinde yapılandırmalarını da sağlayan kolektif bir anlam inşası olarak görülmektedir. Halbwachs (1992), bireysel belleğin sosyal çerçeveler içinde oluştuğunu ve sosyal grupların geçmişi hatırlama biçimlerinin kimlik inşasında belirleyici bir rol oynadığını savunmaktadır. Halbwachs'a göre kolektif bellek, bir grubun benlik duygusunu zaman içinde oluşturan ve yeniden üreten bir "otoportre" olarak görülmektedir. Bu durum, özellikle bireylerin geçmişe dair ortak imgeler etrafında bir araya gelerek "biz" duygusunu pekiştirdiği aileler gibi küçük sosyal birimlerde belirgin olarak ortaya çıkmaktadır.

Jan Assmann (2011) ise kültürel belleği daha uzun vadeli ve kurumsallaşmış bir bellek biçimi olarak tanımlar. Ritüeller, semboller ve anlatılar aracılığıyla kuşaklar arası aktarımı mümkün kılan bu bellek türü, bireylerin tarihsel bir süreklilik içindeki kendi konumlarını anlamalarını sağlayan bir süreçtir. ATT bağlamında, bu aktarım süreci: Ataların evini ziyaret etme, geçmiş olayları yerinde anma ve hatıra eşyalarını paylaşma (örneğin eski fotoğraflar, mektuplar, hediyeelik eşyalar) gibi uygulamalar aracılığıyla etkinleştirilmektedir. Bu tür deneyimler, yalnızca hatırlamayı değil, aynı zamanda ortak bir geçmişin yeniden inşasını sağlamayı da mümkün kılmaktadır.

Bu bağlamda, kültürel hafıza, aile üyeleri arasında paylaşılan sembollerin, anlamların ve tarihsel referansların oluşturulmasına katkıda bulunarak aile kimliğini güçlendirmektedir. McAdams (1996)'ın anlatısal kimlik teorisi çerçevesinde ele alındığında, bu süreç "ortak yazılmış bir yaşam öyküsü" nün oluşumuna hizmet eder. Anlatı biçiminde kodlanan ve nesiller boyunca aktarılan bu yaşam öyküsü, bireylerin kimliklerini yalnızca kişisel düzeyde değil, aynı zamanda ailevi ve sosyal bağlamda da inşa etmektedir. Ritüel tekrarlar ve paylaşılan anlatılar, aile üyeleri arasında duygusal bir yankı meydana getirirken aynı zamanda kolektif bir kimlik de oluşturmaktadır.

Tablo 3: Kültürel Bellekten Aile Kimliğine Geçiş Süreci

Bileşen	Kuramsal Temel	İşlevsel Rolü	Aile Temelli Turizm Bağlamı
Kültürel Bellek	Halbwachs (1992); Assmann (2011)	Ortak geçmişin kolektif anlam haritası olarak yapılandırılması	Ata evinin ziyareti, geçmişe dair hikâyelerin mekânda yeniden kurgulanması
Ritüel ve Semboller	Assmann (2011)'in ritüel tekrar ve sembol vurgusu	Hafızanın kuşaklar arası taşınabilirliğini sağlar	Belirli mekânlarda tekrar eden ziyaretler, fotoğraf çekimi, anı objeleri kullanımı
Anlatısal Kimlik	McAdams (1996); McAdams ve McLean (2013)	Bireyin yaşam öyküsünü ailevi/kolektif anlatılarla inşa etmesi	Ortak anlatılar etrafında "birlikte yazılan yaşam öyküsü" nün oluşturulması
Aile Kimliği	Kolektif "biz" duygusunun kültürel temsili	Ortak değerler ve geçmiş üzerinden aidiyet üretimi	Seyahatler aracılığıyla aile tarihinin yeniden üretilmesi ve kuşaklar arası bağların güçlenmesi

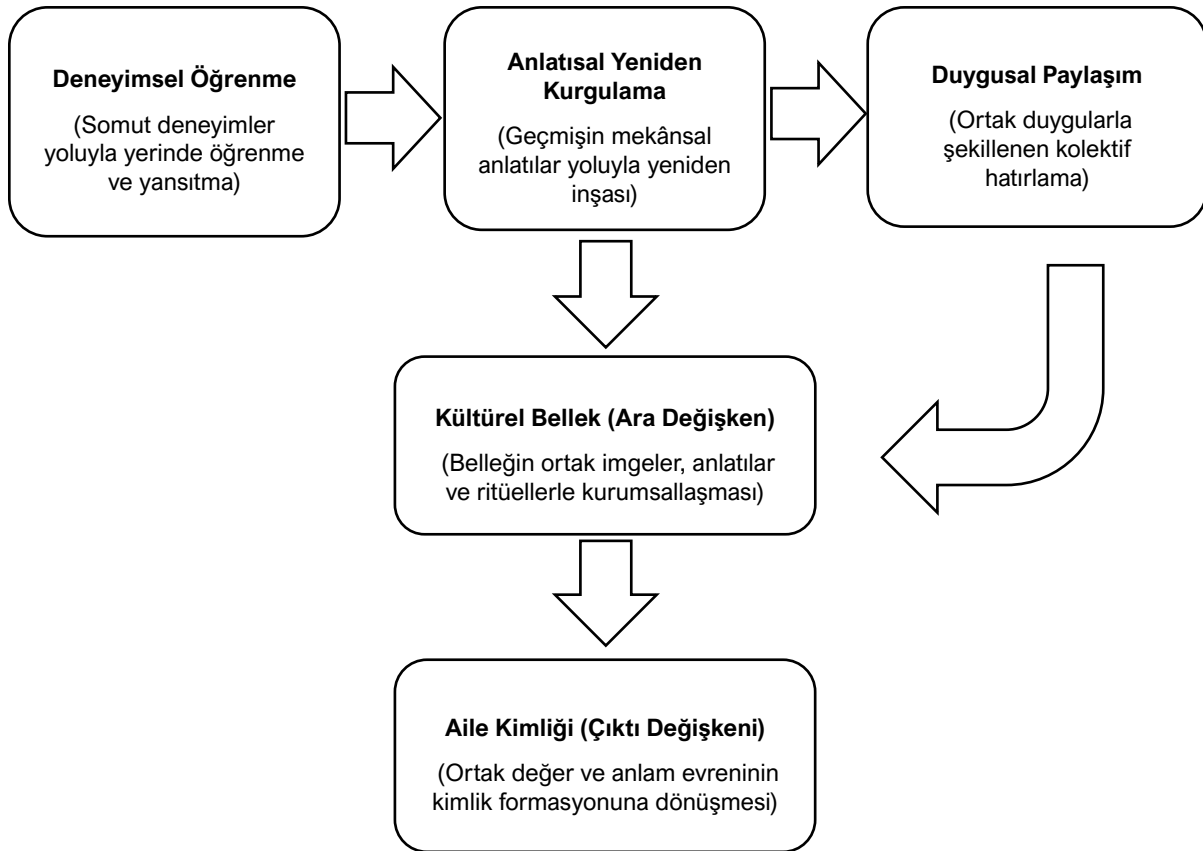
Sonuç olarak, kültürel hafızanın sürekliliği, aile kimliğinin hem inşasını hem de nesiller arası aktarımını sağlayan bir oluşumdur. Bu süreç aile turizmi ile desteklendiğinde, bireylerin benlik duygusu, mekânla bütünleşen anlatılar ve semboller aracılığıyla güçlenmekte ve aile kimliği daha tutarlı, anlamlı ve aidiyet üreten bir çerçeveye yerleştirilmektedir.

6.5. Aile Temelli Turizmin Kültürel Bellek ve Kimlik İnşasına Etkisi Modeli ve Modelin Kavramsal Katkısı

"Aile Temelli Turizmin Kültürel Bellek ve Kimlik İnşasına Etkisi Modeli"; beş temel bileşen üzerinden açıklanmaktadır. Bu bileşenler arasında: deneyimsel öğrenme, anlatısal yeniden kurgulama, duygusal paylaşım yoluyla kültürel belleğin oluşumunu (ara değişken) ve nihayetinde aile kimliğinin (çıktı değişkeni) inşasını açıklamaktadır. Bu değişkenler arasındaki kuramsal bağlar oklarla temsil edilmektedir. Her bir bileşen, hem teorik düzeyde bir çerçeveye oturtulmuş hem de ATT bağlamında açıklanmıştır.

Bu çalışma, ATT'nin yalnızca bir boş zaman etkinliği değil bununla birlikte kültürel belleğin yeniden üretildiği ve aile kimliğinin inşa edildiği çok katmanlı bir sosyal öğrenme süreci olduğunu ortaya koymaktadır. Bütünsel olarak geliştirilen "Aile Temelli Turizmin Kültürel Bellek ve Kimlik İnşasına Etkisi Modeli", aile etkileşimlerinin deneyim, anlatısal, duygu ve mekân aracılığıyla nasıl kurumsallaştığını ve bu süreçlerin kolektif bellek ve kimlik inşasına nasıl katkıda bulunduğunu açıklamaktadır. Bu model, dört temel teorik eksen bir araya getirerek disiplinler arası bir yapı sunmaya çalışmaktadır. Bunlar:

- Deneyimsel Öğrenme (Kolb, 1984),
- Anlatısal Kimlik (McAdams, 1996),
- Kültürel Bellek Kuramı (Halbwachs, 1992; Assmann, 2011),
- Sosyal Sermaye ve Aile Bağları (Putnam, 2000).

Şekil 2: Aile Temelli Turizmin Kültürel Bellek ve Kimlik İnşasına Etkisi Modeli

Modelin en özgün katkısı ise deneyimsel öğrenme yoluyla kazanılan seyahat temelli deneyimlerin, anlatısal yeniden yapılandırma yoluyla duygusal olarak paylaşıldığını göstermesidir. Bu çok boyutlu süreç kültürel belleği güçlendirirken, aile kimliğinin oluşumunu da desteklemektedir. Kültürel belleğin bu süreçte hem aracı hem de dönüştürücü bir rol oynadığı görülmektedir.

Modelin sunduğu teorik çerçeveye göre:

- Somut deneyimler (örneğin, ataların evlerini ziyaret etmek),
- Anlatıları mekânla bütünleştirerek yeniden inşa etmek,
- Nesiller arasında duygusal yankı meydana getirmek,

Kültürel belleğin aktif bir şekilde inşa edilmesini ve sonuç olarak "biz" duygusunun içselleştirilmesini sağlamaktadır. Bu süreç sadece geçmişin hatırlanmasını kolaylaştırmakla kalmayıp aynı zamanda geleceğe yönelik kültürel yönelimi ve aidiyeti de güçlendireceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak, bu model teorik olarak ATT'nin kültürel sürdürülebilirliğe, nesiller arası öğrenmeye ve kimlik gelişimine katkılarını vurgulamakta ve turizm çalışmalarına kültürel bellek temelli bir yaklaşım getirmektedir. Bu bağlamda, modelin aile sosyolojisi, kültürel psikoloji, turizm sosyolojisi ve rekreasyon yönetimi çalışmaları gibi farklı disiplinlerde gelecekteki araştırmalar için işlevsel bir temel sağlayacağı öngörülmektedir.

7. Sonuç

Bu çalışma, ATT'nin kültürel bellek ve aile kimliği üzerindeki etkisini açıklamak amacıyla geliştirilen özgün bir kavramsal model üzerinden, deneyimsel öğrenme, anlatısal yeniden kurgulama ve duygusal paylaşım süreçlerini kültürel belleğin inşasına bağlayan bütüncül bir çerçeve sunmaktadır. Model, Kolb'un deneyimsel öğrenme döngüsü (1984), McAdams'ın anlatısal kimlik kuramı (1996) ve Halbwachs ile Assmann'ın kültürel bellek teorileri (Halbwachs, 1992; Assmann, 2011) gibi farklı disiplinlerden kuramsal yaklaşımları bir araya getirerek literatürde az rastlanan bir sentez ortaya koymaktadır. Bu yönüyle çalışma, turizm alanında hem bireysel kimlik oluşumu hem de kuşaklararası kültürel aktarım süreçlerini birlikte değerlendiren nadir örnekler arasındadır.

Öncelikle, deneyimsel öğrenme boyutu, aile temelli seyahatlerin katılımcılar için yalnızca boş zaman etkinliklerinden ibaret olmadığını, aynı zamanda sosyal öğrenmenin aktif birer aracı olduğunu göstermektedir. Özellikle çocuklar ve genç bireyler, ata topraklarında gerçekleşen somut yaşantılar aracılığıyla, aile geçmişine dair bilgileri yalnızca dinlemekle kalmayıp mekân içinde bedensel ve duygusal olarak deneyimleyerek içselleştirme fırsatı bulmaktadırlar (Anderson ve Lawrence, 2017). Bu süreç, bireylerde hem aidiyet duygusunu pekiştirmekte hem de mekân-bellek ilişkisini güçlendirerek kalıcı öğrenme izleri bırakmaktadır.

İkinci olarak, anlatısal yeniden kurgulama süreci, aile üyeleri arasında kuşaklar boyunca aktarılan anlatıların seyahat bağlamında yeniden sahnelenmesiyle işlerlik kazanmaktadır. McAdams'ın (2001) işaret ettiği üzere, bireylerin yaşam hikâyeleri yalnızca bireysel deneyimlerin toplamı değil, aynı zamanda kolektif anlatıların içselleştirilmesiyle şekillenen kimlik senaryolarıdır. Bu bağlamda, aile anlatıları geçmişin yeniden yorumlanmasını ve güncellenmesini sağlayarak, kültürel belleğin canlı ve dinamik yapısını ortaya koymaktadır.

Üçüncü olarak, duygusal paylaşım boyutu, özellikle çok kuşaklı seyahatlerde ortaya çıkan ortak duyguların bellekte efektif izler bırakarak, paylaşılan hatıraların duygusal derinliğini artırdığını göstermektedir. Lehto ve arkadaşlarının (2012) da vurguladığı gibi, pozitif duygusal deneyimlerin sosyal bağları güçlendirme ve ortak belleği yapılandırma potansiyeli yüksektir. Aile üyelerinin birlikte geçirdikleri zamanın sadece bilişsel değil, aynı zamanda duygusal katmanlarda da etkili olması, kültürel belleğin duygular aracılığıyla nasıl yeniden üretildiğini anlamamıza katkı sunmaktadır.

Çalışmanın bir diğer önemli katkısı, kültürel belleği, yalnızca geçmişin hatırlanması değil; anlatı, deneyim ve duygular yoluyla yeniden inşa edilen bir yapı olarak kavramsallaştırmasıdır. Bu perspektif, belleği sabit ve durağan bir depo değil; sürekli olarak yeniden yazılan ve güncellenen bir “anlatı uzamı” olarak görmektedir. Halbwachs (1992) ve Assmann (2011)’in vurguladığı üzere, bellek yalnızca bireysel değil, sosyal ve kültürel kodlarla şekillenen kolektif bir yapı olarak da işlev görmektedir. Bu bağlamda aile, hem anlatının üretildiği hem de deneyimin yaşandığı birincil bağlamsal çerçeve olarak, kültürel belleğin ve kimliğin taşıyıcısı konumuna yükselmektedir.

Modelin bir diğer kuramsal katkısı, sosyal sermaye literatürünü ATT bağlamında yeniden değerlendirmesidir. Putnam’ın (2000) bağlayıcı ve köprü kurucu sosyal sermaye ayrımı, turizm deneyimlerinin aile içi dayanışma ve sosyal genişleme yönündeki etkilerini daha bütüncül biçimde açıklamak için işlevsel bir zemin sunmaktadır. Aile içi bağları güçlendiren bağlayıcı sosyal sermaye ile farklı topluluklarla etkileşim yoluyla gelişen köprü kurucu sosyal sermaye, modelin çok katmanlı yapısının anlaşılmasına katkı sağlamaktadır.

Bu çalışma, ATT’nin yalnızca bir boş zaman ve eğlence etkinliği olmadığını; aksine kültürel belleğin yeniden üretildiği, kuşaklararası anlatıların güncellendiği ve aile kimliğinin inşa edildiği çok boyutlu bir toplumsal süreç olduğunu ortaya koymaktadır. Geliştirilen kavramsal model, deneyimsel öğrenme, anlatısal yeniden kurgulama ve duygusal paylaşımın kültürel belleği nasıl biçimlendirdiğini ve bu belleğin aile kimliği üzerindeki dönüştürücü etkisini sistematik biçimde açıklamaktadır.

Araştırma, aile temelli seyahatlerin sadece bireylerarası bağları güçlendirmekle kalmayıp aynı zamanda kolektif hafızanın yeniden inşa edilmesinde de etkin rol oynadığını göstermiştir. Bu yönüyle çalışma, aileyi bir “yaşayan bellek birimi” olarak konumlandırmakta ve mikro-topluluk düzeyinde kimlik inşasına yönelik yeni bir bakış açısı önermektedir. Ulusal turizm politikaları, bu modeli temel alarak aile odaklı turizm uygulamalarını teşvik edebilir; özellikle kültürel miras pasaportları, dijital bellek platformları ve kuşaklararası etkinlik programları bu doğrultuda geliştirilebilir.

Sonuç olarak, önerilen model, yalnızca kavramsal bir çerçeve sunmakla kalmayıp aynı zamanda ATT’nin sosyal sürdürülebilirlik, kimlik inşası ve toplumsal bütünleşme gibi makro düzeydeki etkilerini de anlamaya yönelik önemli ipuçları sunmaktadır. İlerleyen araştırmalarda modelin nicel yöntemlerle test edilmesi, farklı sosyo-kültürel bağlamlarda karşılaştırmalı analizlerin yapılması ve dijital teknolojilerin kültürel bellek üzerindeki rolünün daha kapsamlı biçimde incelenmesi önerilmektedir. Böylece, ATT olgusuna dair hem kuramsal hem de pratik yönelimli daha güçlü bir literatür oluşması mümkün olacaktır.

Kaynakça

- Adams, D. P., & McLean, K. C. (2013). Narrative Identity. *Association for Psychological Science*, 22(3), 233-238. <http://cdp.sagepub.com/content/22/3/233> adresinden alındı.
- Alexander, M., Bryce, D., & Murdy, S. (2017). Delivering the past: providing personalized Ancestral. *Journal of Travel Research*, 56(4), 543-555.
- Andarabi, F. F. (2017). Eko turizmin birey üzerinde deneyimsel öğrenme ve davranış değişikliğine etkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(42), 321-336.
- Aslan, P. Y., Özkır, D., & Oflluğlu, Y. (2016). Bursa kent belleği ve kimliğinin inşasında anıt ağaçların rolü. *Kent Araştırmaları Dergisi*, 7(19), 800-829.
- Assmann, J. (2011). *Cultural Memory and Early Civilization: Writing, Remembrance, and Political Imagination*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Assmann, J., & Czaplicka, J. (1995). Collective Memory and Cultural Identity. *New German Critique*(65), 125-133.
- Backer, E. (2012). Investigating the 'Family Lifecycle' model in tourism. H. Schanzel, I. Yeoman, & E. Backer içinde, *Family Tourism: Multi Disciplinary Perspectives* (s. 156-170). Bristol: Channel View Publications.
- Bagnoli, A. (2009). Beyond the standard interview: the use of graphic elicitation and arts-based methods. *Qualitative Research*, 9(5), 547-570. <https://doi.org/10.1177/1468794109343625>.
- Barthes, R. (2000). *Camera Lucida*. (R. Akçakaya, Çev.) İstanbul: Altıkkırbeş Yayın.
- Basu, P. (2017). Roots tourism as return movement: semantics and the Scottish diaspora. M. Harper içinde, *Emigrant homecomings: The return movement of emigrants, 1600-2000* (s. 131-150). Manchester University Press.
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The Need to Belong: Desire for Interpersonal Attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497-529.
- Beck, U., & Beck-Gernsheim, E. (2002). *Individualization: Institutionalized individualism and its social and political consequences*. London: SAGE.
- Bengtson, V. L. (2001). Beyond the nuclear family: The increasing importance of multigenerational bonds. *Journal of Marriage and Family*, 63(1), 1-16.
- Blichfeldt, B. S., Pedersen, B. M., Johansen, A., & Hansen, L. (2011). Tweens on Holidays. In-Situ Decision-making from Children's Perspective. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 11(2), 135-149. <https://doi.org/10.1080/15022250.2011.588444>.
- Borgonovi, F., & Andrieu, E. (2020). Bowling together by bowling alone: Social capital and COVID-19. *Social Science & Medicine*, 265, 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2020.113501>.
- Bozkurt, B. Ü. (2018). Kavram, kavramsallaştırma yaklaşımları ve kavram öğretimi modelleri: Kuramsal bir derleme ve sözcük öğretimi açısından bir değerlendirme. *Dil Dergisi*, 169(2), 5-24.
- Brey, E. T., & Lehto, X. (2008). Changing family dynamics: A force of change for the family-resort industry. *International Journal of Hospitality Management*, 27(2), 241-248. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2006.12.008>.
- Bugental, D. B., Corpuz, R., & Beaulieu, D. A. (2015). An evolutionary approach to socialization. J. E. Grusec, & P. D. Hastings içinde, *Handbook of Socialization, Second Edition: Theory and Research* (s. 325-346). London: Guilford Publications.
- Carr, N. (2011). *Children's and families' holiday experience* (1 b.). London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203832615>.
- Casey, E. S. (2000). *Remembering, second edition: a phenomenological study*. Bloomington: Indiana University Press.
- Dillette, A. (2021). Roots tourism: a second wave of double consciousness for African Americans. T. Jamal, & J. Higham içinde, *Justice and Tourism* (s. 442). London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003143055>.
- Duke, M. P., Lazarus, A., & Fivush, R. (2008). Knowledge of family history as a clinically useful index of psychological well-being and prognosis: A brief report. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 45(2), 268-272.
- Durko, A. M., & Petrick, J. F. (2013). Family and Relationship Benefits of Travel Experiences: A Literature Review. *Journal of Travel Research*, 52(6), 720-730. doi:10.1177/0047287513496478
- Ekinci, B. (2025, Mart 21). 2025 Aile Yılı ve Ayrımcılık Sorunu. 08 06, 2025 tarihinde KHAS Hukuk Bülteni: <https://hukukbulteni.khas.edu.tr/bulten/136> adresinden alındı.

- Ergün, N. (2020). Kimlik gelişimi: Anlatı kimliği ve kuşaklararası anlatı kimliği. *Current Approaches in Psychiatry*, 12(4), 455-475. doi: 10.18863/pgy.676439.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and Crisis*. New York: W. W. Norton & Company.
- Family Travel Association. (2024, Eylül). *Making the Most of the Multi-Generational Travel Trend*. Ağustos 06, 2025 tarihinde Family Travel Association (FTA): https://www.familytravel.org/2024/11/01/making-the-most-of-the-multi-generational-travel-trend/?utm_source.
- Fettke, P. (2009). How conceptual modeling is used. *Communications of the Association for Information Systems*, 25(43), 571-592.
- Fivush, R. (2011). The development of autobiographical memory. *The Annual Review of Psychology*, 62, 559-582. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.121208.131702>.
- Fivush, R., Habermas, T., Waters, T. E., & Zaman, W. (2011). The making of autobiographical memory: Intersections of culture, narratives and identity. *INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHOLOGY*, 46(5), 321-345.
- Gencel, İ. E. (2008). Sosyal bilgiler dersinde Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimin tutum, akademik başarı ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi. *İlköğretim Online*, 7(2), 401-420.
- Gioia, D. A., Corley, K. G., & Hamilton, A. L. (2012). Seeking qualitative rigor in inductive research: notes on the gioia methodology. *Organizational Research Methods*, 16(1), 15-31. <https://doi.org/10.1177/1094428112452151>.
- Gram, M. (2005). Family holidays. A qualitative analysis of family holiday experiences. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 5(1), 2-22. doi:10.1080/15022250510014255.
- Gram, M., O'Donohoe, S., Schänzel, H. A., Marchant, C., & Kastarinen, A. (2019, Kasım). Fun time, finite time: Temporal and emotional dimensions of grandtravel experiences. *Annals of Tourism Research*, 79, 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2019.102769>.
- Gruijters, R. J. (2017, Ağustos). Beyond filial piety intergenerational relations and old age security in contemporary China. *Doktora Tezi*. Berlin: Berlin: Humboldt-Universität zu Berlin.
- Halbwachs, M. (1992). *On Collective Memory*. (L. A. Coser, Dü., & L. A. Coser, Çev.) London: The University of Chicago.
- Hasanov, B. (2016). İbn Haldun'da asabiyet kavramı – Maurice Halbwachs'ın “kolektif hafıza” kavramı ile bir karşılaştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59), 1437-1446. <https://doi.org/10.17755/esosder.263245>.
- Kim, S., & Lehto, X. Y. (2013, Ağustos). Travel by families with children possessing disabilities: Motives and activities. *Tourism Management*, 37, 13-24. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2012.12.011>.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: experiences as the source of learning and development*. New Jersey: Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall. https://scholar.google.com/scholar?cluster=9852816947921493104&hl=tr&as_sdt=0,5 adresinden alındı.
- Larsen, J. (2006). Geographies of tourist photography choreographies and performances. J. Falkheimer, & A. Jansson içinde, *Geographies of Tourism Photography Choreographies and Performances* (s. 105-125). Nordicom: Geographies of Communication.
- Larsen, J. R. (2013). Family flow: The pleasures of “being together” in a holiday home. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 13(3), 153-174. doi:10.1080/15022250.2013.808523# 2013 Taylor & Francis
- Larsen, S. (2007). Aspects of a psychology of the tourist experience. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 7(1), 7-18. <https://doi.org/10.1080/15022250701226014>.
- Lee, S. (2025, Mayıs 27). *Roots and Routes: Intergenerational Travel Adventures*. Temmuz 08, 2025 tarihinde Number Analytics: https://www.numberanalytics.com/blog/roots-and-routes-intergenerational-travel-adventures?utm_source.
- Lehto, X. Y., Choi, S., Lin, Y.-C., & MacDermid, S. M. (2009). Vacation and family functioning. *Annals of Tourism Research*, 36(3), 459-479.
- Lehto, X. Y., Lin, Y.-C., Chen, Y., & Choi, S. (2012). Family vacation activities and family cohesion. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 29(8), 835-850. <https://doi.org/10.1080/10548408.2012.730950>.
- Li, T. E., & McKercher, B. (2016). Effects of place attachment on home return travel: a spatial perspective. *Tourism Geographies*, 18(4), 359-376. <https://doi.org/10.1080/14616688.2016.1196238>.

- MacInnis, D. J. (2011). A framework for conceptual contributions in marketing. *Journal of Marketing*, 75(4), 136-154. <https://doi.org/10.1509/jmkg.75.4.136>.
- McAdams, D. P. (1988). *Power, Intimacy, and the Life Story: Personological Inquiries Into Identity*. New York, London: The Guilford Press.
- McAdams, D. P. (1995). What Do We Know When We Know a Person? *Journal of Personality*, 63(3), 365-396.
- McAdams, D. P. (2001). The Psychology of Life Stories. *Review of General Psychology*, 5(2), 100-122.
- McAdams, D. P. (2003). Identity and the Life Story. R. Fivush, & C. A. Haden içinde, *Autobiographical Memory and the Construction of A Narrative Self* (s. 215-237). New York: Psychology Press. <https://doi.org/10.4324/9781410607478>.
- McAdams, D. P., & McLean, K. C. (2013). Narrative identity. *Current Directions in Psychological Science*, 22(3), 230-238. doi:DOI:10.1177/0963721413475622.
- Minnaert, L., & Abelson, A. (2023). *NYU-FTA 2023 Annual US Family Travel Survey*. Haziran 25, 2025 tarihinde Family Travel Association: <https://www.familytravel.org/research/> adresinden alındı.
- Minnaert, L., Maitland, R., & Miller, G. (2009). Tourism and social policy: The value of social tourism. *Annals of Tourism Research*, 36(2), 316-334. doi:doi:10.1016/j.annals.2009.01.002.
- Misztal, B. (2003). *Theories of Social Remembering*. Philadelphia: Open University Press.
- Miyakawa, E., & Oguchi, T. (2022, Şubat). Family tourism improves parents' well-being and children's generic skills. *Tourism Management*, 88, 1-6.
- Obrador, P. (2012, Ocak). The place of the family in tourism research: Domesticity and thick sociality by the pool. *Annals of Tourism Research*, 39(1), 401-420. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2011.07.006>.
- Olgun, H. B. (2021, Aralık). Kültürün sosyal inşası ve benliğin kültürel kuruluşu: sosyalizasyon sürecinde aile, benlik ve kültür ilişkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(39), 492-532. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.1000824>.
- Özdemir, N. (2015). Kolb'ün öğrenme döngüsü'nün coğrafya derslerinde uygulanmasıyla ilgili deneysel bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 81-98.
- Phelps, E. A. (2024, Nisan). Human emotion and memory: interactions of the amygdala and hippocampal complex. *Current Opinion in Neurobiology*, 14(2), 198-202. <https://doi.org/10.1016/j.conb.2004.03.015>.
- Prince, S. (2021). Performing genealogy through travel narratives. *Annals of Tourism Research*, 86, 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.103104>.
- Prince, S. (2022). Affect and performance in ancestral tourism: stories of everyday life, personal heritage, and the family. *Journal of Heritage Tourism*, 17(1), 20-36. <https://doi.org/10.1080/1743873X.2021.1883033>.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon and Schuster.
- Reis, H. T., & Shaver, P. (2018). Intimacy as an interpersonal process. H. T. Reis içinde, *Relationships, Well-Being and Behaviour: Selected works of Harry Reis* (s. 367-389). New York: Routledge.
- Ricoeur, P. (1991). Narrative Identity. *Philosophy Today*, 35(1), 73-81.
- Schänzel, H. A., & Yeoman, I. (2014, Ocak 29). The future of family tourism. *Tourism Recreation Research*, 39(3), 343-360.
- Schanzel, H. A., & Yeoman, I. (2015). Trends in family tourism. *Journal Of Tourism Futures*, 1(22), 141-147.
- Schänzel, H. A., Yeoman, I., & Backer, E. (2012). *Family Tourism: Multidisciplinary Perspectives*. Canada: Channel View Publications.
- Sergen, Y., & Yaylı, A. (2024). Aile Boş Zamanı ve COVID-19 ile Değişen Aile Rekreatyon Etkinlikleri Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme. *Journal of Recreation and Tourism Research (JRTR)*, 11(1), 58-81.
- Shaw, S. M., Havitz, M. E., & Delemere, F. M. (2008). "I Decided to Invest in My Kids' Memories": Family Vacations, Memories, and the Social Construction of the Family. *Tourism, Culture & Communication*, 8, 13-26.
- Southall, C. (2012). Family Tourism. S. Agarwal, G. Busby, & R. Huang içinde, *Special Interest Tourism: Concepts, Contexts and Cases* (s. 28-39). Boston: CAB International.
- Şan, M., & Şimşek, R. (2011). Sosyal sermaye kavramının tarihsel-sosyolojik arkaplanı. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 6(1), 88-110.

- Tomczewska-Popowycz, N., & Taras, V. (2022, Mart). The many names of “Roots tourism”: An integrative review of the terminology. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 50, 245-258. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2022.02.016>.
- Tomczewska-Popowycz, N., & Taras, V. (2022). The many names of “Roots tourism”: An integrative review of the terminology. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 50, 245-258. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2022.02.016>.
- Torraco, R. J. (2016). Writing Integrative Literature Reviews: Using the Past and Present to Explore the Future. *Human Resource Development Review*, 15(4), 404-428. <https://doi.org/10.1177/15344843166716>.
- Trenter, C., Ludvigsson, D., & Stolare, M. (2021). Collective Immersion by Affections:How Children Relate to Heritage Sites. *Public History Review*, 28, 1-13.
- Tuan, Y.-F. (1977). *Space and Place: The Perspective of Experience*. London: University of Minnesota Press.
- Turğut, F. (2017). Tarihsel süreçte aile kurumunun dönüşümü ve geleceğine yönelik çıkarımlar. *Medeniyet ve Toplum*, 1(1), 93-117.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). *İstatistik veri portalı*. 08 04, 2025 tarihinde Türkiye İstatistik Kurumu: <https://data.tuik.gov.tr/> adresinden alındı.
- Wang, W., Yi, L., Wu, M.-Y., Pearce, P. L., & Huang, S. (. (2018, Aralık). Examining Chinese adult children’s motivations for traveling with their parents. *Tourism Management*, 69, 422-433. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.06.024>.
- Webster, J., & Watson, R. T. (2010, Ağustos 04). Analyzing the Past to Prepare for the Future: Writing a Literature Review. *MIS Quarterly*, 26(2), xiii-xxiii. <http://www.jstor.org/stable/4132319> adresinden alındı.
- Williams, D. R., & Vaske, J. J. (2003). The Measurement of Place Attachment: Validity and Generalizability of a Psychometric Approach. *Forest Science*, 49(6), 830-840. <https://doi.org/10.1093/forestscience/49.6.830>.
- Yalçın, Ö. (2025). Döngüsel kent: Disiplinlerarası bütünleştirici bir literatür taraması. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 23(55), 406-431. <https://doi.org/10.35408/comuybd.1538849>.

Extended Abstract

Introduction

The proclamation of 2025 as the “Year of the Family” by the Republic of Türkiye provides a unique and timely opportunity to reassess the evolving role of the family in cultural continuity and social cohesion. Within contemporary societies, families face significant transformations due to rapid socio-economic, technological, and cultural changes, such as globalization, mobility, digitalization, and shifting gender roles. These dynamics inevitably reshape how family members interact with one another and with their cultural heritage. Against this backdrop, family based tourism (FBT) emerges not merely as a form of leisure consumption, but as a strategic sociocultural practice that enables families to strengthen intergenerational bonds, transmit cultural memory, and build collective identity. This conceptual study positions FBT as more than a recreational pursuit; it frames it as a multidimensional learning and identity-building process. Family travel provides meaningful experiences that nourish and reproduce cultural memory, foster emotional closeness, and generate symbolic narratives that integrate individuals into a broader collective. The study is grounded in the framework of social sustainability, emphasizing that tourism can contribute not only to economic development but also to cultural preservation and familial resilience. In this respect, FBT represents a dynamic arena where memory, identity, and belonging intersect, making it an important field of academic inquiry for both tourism and social sciences.

Theoretical Grounding

This study employs an interdisciplinary lens by integrating key theoretical perspectives:

- **Collective Memory Theory** (Halbwachs, 1992; Assmann, 2011): Halbwachs emphasized that memory is socially framed and sustained through group contexts. In the family sphere, collective memory is maintained through stories, rituals, and shared experiences, often reinforced by visits to meaningful places such as ancestral homes or cemeteries. Assmann extended this view with the concept of cultural memory, emphasizing the role of symbolic practices, rituals, and institutions in ensuring long-term transmission.
- **Experiential Learning Theory** (Kolb, 1984): Tourism experiences align with Kolb’s four-stage learning cycle: concrete experience (e.g., visiting ancestral villages), reflective observation (discussing and interpreting these experiences), abstract conceptualization (developing identity meanings from these experiences), and active experimentation (integrating lessons into future family practices). This framework underscores the educational and identity-building functions of tourism.
- **Narrative Identity Theory** (McAdams, 1995, 2001, 2003): McAdams highlights how individuals construct coherent life stories that integrate past, present, and future. Within FBT, storytelling during travel—such as recounting family histories, dramatizing shared pasts, or linking personal experiences to collective traditions—serves as a mechanism for both personal and familial identity construction.

By synthesizing these perspectives, the study conceptualizes family tourism as an arena where experiential learning, collective memory, and narrative identity converge.

Literature-Based Discussion

The conceptual model proposed in this study identifies three core dimensions through which family tourism contributes to cultural memory and identity construction:

1. **Spatial Connections:** Places of heritage, such as ancestral homes, local villages, cemeteries, or historically significant landscapes, act as physical anchors of memory. These “memoryscapes” provide tangible contexts for families to re-experience their cultural roots and strengthen place attachment. Previous studies highlight how such visits enhance intergenerational continuity and cultivate a sense of belonging to one’s heritage.
2. **Narrative Practices:** Tourism creates opportunities for families to share stories, reconstruct histories, and weave collective narratives. Through these practices, values and cultural knowledge are transmitted across generations. For example, recounting migration histories, explaining symbolic rituals, or dramatizing family anecdotes during trips transforms ordinary travel into performative acts of memory. These narratives become integral to the family’s “shared autobiography.”
3. **Emotional Experiences:** Beyond cognitive and narrative processes, emotional resonance plays a crucial role in consolidating memory. Positive emotions such as nostalgia, joy, and admiration—often triggered during shared travel—are stored more vividly in long-term memory. Research shows that multigenerational travel fosters empathy, emotional resilience, and relational intimacy. These affective bonds, in turn, stabilize the continuity of family identity.

Through the interplay of these dimensions, FBT is positioned as an informal educational and identity-building arena. It is not only about consuming destinations but about creating symbolic spaces where cultural values are experienced, emotions are shared, and memories are collectively produced.

Conclusion and Implications

This conceptual study argues that family-based tourism should be understood as a socially sustainable and culturally meaningful practice. The proposed model highlights how FBT contributes to the reconstruction of cultural memory and the reinforcement of family identity through spatial, narrative, and emotional dimensions. The theoretical integration of Halbwachs’ collective

memory, Kolb's experiential learning, and McAdams' narrative identity theory provides an innovative interdisciplinary framework for future research.

The study advances tourism theory by situating FBT as a site of memory-making and identity construction, thus extending the scope of tourism beyond economic and leisure-centered interpretations. It contributes to memory studies by illustrating how tourism functions as a performative practice of remembrance.

While this paper offers a conceptual framework, empirical validation is needed. Future studies could employ quantitative surveys or qualitative ethnographies to test how family tourism contributes to identity and memory across different cultural contexts. Comparative analyses between societies with strong ancestral traditions and those with more individualistic orientations may yield valuable insights. Additionally, the role of digital technologies—such as virtual heritage tours, family archives, and social media—in reshaping cultural memory within tourism remains an important avenue for exploration.

In conclusion, family-based tourism should be recognized not only as an economic sub-sector but also as a critical sociocultural phenomenon that contributes to identity formation, emotional resilience, and the intergenerational transmission of cultural memory. By framing tourism as a multidimensional learning and identity-building process, this study invites scholars and practitioners alike to reimagine the role of the family as a dynamic cultural actor within the tourism landscape.